

УДК 911.7

*Андрій Андрійович Бойко, студент II-го курсу,
Херсонська державна морська академія, м. Херсон*
*Вікторія Анатоліївна Добровольська, к. і. н.,
доцент, завідувач кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін та інноваційної педагогіки, Херсонська
державна морська академія, м. Херсон*

ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ НА ХЕРСОНЩИНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Сьогодні кожен українець знає, якщо хочеш покататися на лижах та санях, можна поїхати в Карпати, якщо хочеш насолодитися смачною кавою та атмосферою європейського міста, можна відвідати Львів, якщо хочеш відчувати тепло Чорного моря та побачити бархатні пляжі, можна поїхати на Південь України. Але, на жаль, далеко не кожен знає про велику кількість туристичних об'єктів на Херсонщині. Саме цей регіон має усі передумови для розвитку відпочинку у сільській місцевості з використанням історико-культурного і природного потенціалу території області.

Останнім часом питання організації зеленого сільського туризму у нашій державі є актуальним. Проблеми виникнення і розвитку такого виду туризму досліджуються у роботах Бойка В.О., Моїсеєнка В.О., Стренковської А.Ю., Євдокімової О.М.[2; 6; 8]. Проте є низка малодосліджених аспектів розвитку зеленого туризму Херсонської області.

Метою нашої роботи є визначення особливостей розвитку зеленого туризму в Херсонській області, основних його проблем та перспектив.

Херсонщина – екологічно чиста область заповідних та природоохоронних територій: близько 80 об'єктів природно-заповідного фонду національного, міжнародного та місцевого значення, серед яких 2 всесвітньовідомих біосферних заповідника: Чорноморський і «Асканія-Нова». Крім того, в області 5 національних природних парки: «Азово-

Сиваський», «Олешківські піски», «Джарилгацький», «Нижньодніпровський» та «Кам'янська Січ».

Саме на Херсонщині розташовані: найдовша піщана коса в світі (Арабатська Стрілка); найбільший в Європі безлюдний острів (Джарилгач); найбільший піщаний масив в Україні, один з найбільших у Європі (Олешківські піски); найбільше в Україні водосховище за обсягом запасів прісної води (Каховське); найбільший у світі рукотворний ліс (100 тис. га); понад 450 км морської берегової лінії, 200 км піщаних пляжів морського узбережжя; 102 обладнаних морських і 10 річкових пляжів; 12 населених пунктів Чорноморського та Азовського узбережжя, віднесених рішенням Кабінету Міністрів України до курортних; більше 70-ти розвіданих родовищ цілющих мінеральних бальнеологічних ресурсів, перспективних для використання [5].

Отже, Херсонщина має значний рекреаційно-туристичний потенціал. Щорічно Херсонщину відвідують понад 3,5 млн гостей. Понад 1000 об'єктів відпочинку, оздоровлення, розміщення надають послуги гостям Таврійського краю (з них 45 дитячих, 76 готельних комплексів) [5]. На нашу думку, це дуже не великі цифри, враховуючи величезну кількість рекреаційних ресурсів Херсонської області.

З'ясуємо становище Херсонщини як туристичного напрямку, спираючись на інформацію Управління туризму та курортів Херсонської обласної державної адміністрації. Так, за січень 2022 року суб'єктами туристичної діяльності (заклади розміщення та туристичні агентства) сплачено до бюджетів усіх рівнів 2 492,0 тис. грн, що на 27,8% більше в порівнянні з аналогічним періодом 2021 року. Сума надходжень туристичного збору до місцевих бюджетів склала 90,5 тис. грн., що на 93,8% більше в порівнянні з аналогічним періодом 2021 року [3]. Ми можемо зробити висновок, що з кожним роком кількість туристів збільшується. Це є свідченням розвитку туризму на Херсонщині, але він ще недостатньо

суттєвий. Є і прогрес через закриття кордонів задля припинення розповсюдження COVID-19, але цього замало для швидкого економічного розвитку регіону і здобуття ним статусу всеукраїнського курорту.

Фінансова підтримка з боку держави є незначною. Згідно звіту про виконання у 2020 році обласної програми «Розвиток туризму та курортів в Херсонській області на 2019-2021 роки» ми бачимо, що фактично на розвиток готелів і туристичної інфраструктури не було витрачено жодних суттєвих коштів. Фактичні обсяги фінансування з обласного бюджету у 2020 році склали 596,841 тис.грн., тобто 14,02% від планового обсягу. Також це лише 1,31% від суми надходжень від суб'єктів господарювання туристичної діяльності (заклади розміщення, туристичні агентства) та турзбору за 12 місяців 2019 року, що разом склали 45 404,6 тис. грн. Цього фінансування недостатньо для якого-небудь суттєвого розвитку туристичного потенціалу Херсонщини [4].

Один із способів вирішення соціально-економічних проблем в Україні, на нашу думку, це підтримка і розвиток зеленого туризму. Мода на зелений туризм з'явилася ще у Римській імперії серед членів аристократії (патриціїв). Вони виїжджали для оздоровлення та духовного відпочинку з Риму на віллу, що знаходилася у сільській місцевості.

Прикладом зеленого туризму є відпочинок у Карпатському регіоні, Закарпатті, Слобожанщині, Поліссі, Поділлі та Буковині, де люди відпочивають у сільській місцевості, сприяючи розвитку малого та середнього бізнесу на селі.

Сільський зелений туризм – це специфічна форма відпочинку в приватних господарствах сільської місцевості з використанням майна та трудових ресурсів особистого селянського, підсобного або фермерського господарства, природно-рекреаційних особливостей місцевості та культурної, історичної, етнографічної спадщини регіону [8, с.42].

Справа розвитку сільського відпочинку сприяє поліпшенню соціально-економічної ситуації сільської місцевості. Від його розвитку суттєво будуть вигравати сільське господарство, транспорт, будівництво, культура. На Херсонщині біля 70 % населення проживає у місті, тому сільський відпочинок приваблює все більше міських жителів. Українське село у найближчі роки спроможне створити систему туристичних послуг світового рівня, не втрачаючи при цьому своєї самобутності та розмаїття національних культур [2, с. 66].

Спостерігається зростання попиту на спеціалізовані різновиди та форми туризму в області, окрім курортно-рекреаційної складової, такі як риболовля та полювання, винний, водний, екологічний, подієвий, гастрономічний, сільський зелений, історико-культурний, спортивний туризм, різноманітні активні види відпочинку тощо [6, с.175].

На території області діє 62 об'єкти сільського зеленого туризму. Для порівняння: у 2010 р. працювало лише 5 таких садиб.

На інформаційному сайті ArtКавун зазначено, що «господарства сільського туризму в Херсонській області пропонують відпочинок, де кожний має можливість насолодитися рибалкою, відпочинком на Дніпрі, повеслувати на човнах, поспілкуватись з чемними господарями та смачно поласувати свіжими овочами та фруктами з городу; познайомитись з фірмовими стравами господарів, вийти на грибне полювання до соснового лісу, поніжитись сонечком на морському узбережжі, відчути вранішню росу та зустріти вечірню зірочку» [6, с.175].

Розглянемо деякі садиби зеленого туризму, які користуються попитом серед туристів, що відвідують Херсонщину.

База сільського зеленого туризму "Чайка" (м. Гола Пристань). Провідна концепція проекту – відпочинок людини у середовищі, що відновлює дух, притаманний природі Таврії. На території садиби розташовані готель, дитячий майданчик, рибальський будиночок, музей з колекціями підков і

прасок, дендрарій, кафе. Цей об'єкт – місце активного і пасивного відпочинку. Зокрема, пропонуються різні види туризму: водний (прогулянки на байдарках маршрутами нижньодніпровських плавнів, рибалка, подорож на яхті по Дніпру); пішохідний (пішохідні екскурсії на острів Джарилгач, в Чорноморський державний заповідник – Тендрівську косу, прогулянки по заповідним лісам Херсонщини); кінний і гірський туризм. Пропонуються і тематичні тури, присвячені вивченню історії та культури Півдня України: поїздки на фестивалі «Купальські зорі», «Чорноморські ігри», «Фестиваль солі та риби», "Солодке диво" (кавуновий фестиваль), відвідування українського весілля [1].

База зеленого туризму "Чумацька криниця" (м. Олешки) пропонує екскурсії в Олешківську пустелю і в урочище "Буркути", організовує кейтеринги на природі, індивідуальні свята та фестивалі, пропонує скуштувати місцеві страви.

Історико-розважальний комплекс «Зелені хутори Таврії» розташовані на Лівобережжі Дніпра, на відстані 30 км від Херсона. Основною концепцією проекту є гармонійне поєднання культурно-просвітницької, екологічної та розважально-ігрової складових на базі синтезу історії краю, екології та сучасного мистецтва. Площа комплексу - понад 90 гектарів. На цьому об'єкті можна познайомитися з народними ремеслами (ковальством, гончарством, гутництвом, ткацтвом) та культурою України, провести час на рибальському і мистецькому хуторах, кінному і стрілецькому дворі.

Херсонський міський кінний клуб "Буцефал" розташований в районі соснового лісу на південній околиці міста Олешки. Тут навчають навичкам верхової їзди, є можливість прогулятися верхи по лісі, відпочити на природі.

У дельті Дніпра розташований Білогрудів острів (поруч з містом Гола Пристань). Дістатися до нього можна лише човном, оскільки річка Конка, що відділяє його від суші, досить широка. На острові живе близько триста чоловік — тут розташоване рибачке селище. За козацькою традицією його

жителі кличуть одне одного не іменами, а прізвиськами. На острові немає автотранспорту, а дороги є тільки ґрунтові, однак завдяки невеликій площі, яка складає близько 40 квадратних кілометрів, у машинах немає великої потреби. І хоча тут є електроенергія, все ж тут немає полів, натомість жителі харчуються за рахунок рибальства, присадибних городів, розведення корів, свиней та птиці. Щороку сюди приїзять групи туристів, котрі бажають помилуватися недоторканою природою [1]. І перелік таких міст для відпочинку у Херсонській області далеко неповний.

Треба відмітити, що сільський туризм Херсонщини не є провідним видом туризму. Це пов'язано з тим, що жителі сільської місцевості мають слабкий досвід успішного підприємництва на селі, недостатній рівень економічної грамотності, відчувають нестачу налагоджених схем фінансування сільських бізнес-проектів. Проблемою є яскраво виражена сезонність у наданні туристичних послуг і короткостроковість (1-2 дні) [6, с.178].

Херсонщина зацікавлена у розвитку зеленого туризму. І місцева влада підтримує цей напрямок. Одним із завдань реалізації у 2021 – 2023 роках Стратегії розвитку Херсонської області на період 2021-2027 років є «створення умов для розвитку туристичної інфраструктури, просування сільського зеленого туризму в області на ринок туристичних послуг»[6, с.11].

На нашу думку, Херсонщина має значний потенціал для розвитку сільського зеленого туризму. Величезна кількість незвичайних місць може стати місцями будівлі готелів і територій відпочинку європейського рівня, за умови вкладання коштів та розвитку вже існуючої інфраструктури. Сільський зелений туризм є одним найперспективніших напрямів розвитку аграрного сектору економіки як України, так і Херсонщини.

ЛІТЕРАТУРА:

1. АртКавун. URL: <https://artkavun.kherson.ua/>
2. Бойко В.О. Розвиток зеленого туризму у південному регіоні. Підприємництво в аграрній сфері: глобальні виклики та ефективний менеджмент. Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції. Запоріжжя, 12-13 лютого 2020 року. С.65-68. URL: <http://dspace.ksau.kherson.ua/handle/123456789/4734>
3. Динаміка надходжень до бюджетів усіх рівнів та туристичного збору на Херсонщині. Управління туризму та курортів Херсонської обласної державної адміністрації. URL: <https://visitkherson.gov.ua/doslidzhennja/dinamika-nadhodzhen-do-bjudzhetiv-usih-rivniv-ta-turistichnogo-zboru-na-hersonshhini/>
4. Звіт про виконання у 2020 році обласної програми «Розвиток туризму та курортів в Херсонській області на 2019-2021 роки» URL: <https://visitkherson.gov.ua/regionalni-programi/zvit-pro-vikonannja-u-2021-roci-oblasnoi-programi-rozvitok-turizmu-ta-kurortiv-v-hersonskij-oblasti-na-2019-2021-roki/>
5. Мандруй Херсонщиною. Херсонська обласна державна організація. URL: <http://discoverkherson.com.ua/>
6. Моїсеєнко В.О. Проблеми та перспективи розвитку сільського зеленого туризму на Херсонщині. Таврійський науковий вісник. 2012. № 82. С.175-181. URL: http://www.tnv-agro.ksauniv.ks.ua/archives/82_2012/35.pdf
7. План заходів з реалізації у 2021 – 2023 роках Стратегії розвитку Херсонської області на період 2021-2027 років. 179 с. URL: https://khoda.pb.org.ua/files/document/1911/file/16081257156486_zakhodiv-z-realizatsiyi-u-2021-2023-rokakh-strategiyi-rozvitku.pdf
8. Стренковська А.Ю., Євдокімова О.М. Проблеми та перспективи розвитку зеленого туризму в Україні // Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 38(2). С. 41-44. URL: // http://bses.in.ua/journals/2019/38_2_2019/10.pdf